

І. В. Корнієнко
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри історії держави і права
Національного університету “Одеська юридична академія”

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ У ПРАЦЯХ Є. В. ВАСЬКОВСЬКОГО

Життя та творчість Є.В. Васьковського були нерозривно пов’язані з Одещиною, Одесою та Новоросійським університетом. Після закінчення Новоросійського університету з 12 березня 1889 р. Є. В. Васьковський працював як адвокат. Враховуючи той факт, що посаду присяжного повіреного за російським законодавством могли обіймати особи, які досягли 25-річного віку [5, ст. 355], спочатку він працював помічником присяжного повіреного, пізніше – присяжним повіреним із цивільних справ. У цьому плані він продовжував сімейну традицію: саме таку посаду обіймав його батько. Крім того, за даними довідкового видання «Вся Одесса» за 1908 р. [4, стлб. 626] серед присяжних повірених є ім’я Анатолія Володимировича Васьковського – з великою часткою ймовірності – брата ученого. На таку думку наводить не тільки співпадіння по батькові, але й той факт, що приймальною А. В. Васьковського було розташовано у тому ж будинку, що був зазначений як адреса проживання Є. В. Васьковського.

Причин, через які молодий юрист, що мав, як свідчать його книги і статті, безперечний науковий талант, обрав собі професію адвоката, було декілька. По-перше, зайнятися після закінчення університету практичною юридичною діяльністю його змусила відсутність матеріальної підтримки, а саме – неможливість його батьків забезпечити сину продовження навчання. По-друге, цілком ймовірно, що, працюючи адвокатом, Є. В. Васьковський бажав набути необхідного практичного досвіду для зайняття наукою цивільного права. Учений вважав, що теоретичне дослідження з економічної, соціально-політичної і правової позиції може бути вагомим лише тоді, коли воно підкріплено матеріалами практики [3, с. 117]. У подальшому придбані в процесі

адвокатської діяльності знання стануть основою для написання багатьох його наукових праць. Дослідник творчості Є. В. Васьковського В. О. Белов висловив припущення про те, що мотивом для зайняття адвокатською діяльністю Є. В. Васьковським став також високий авторитет одеської адвокатури, яку на той момент очолював відомий юрист О. О. Башмаков [1, с. 16].

Враховуючи той факт, що адвокатська діяльність стала першим професійним заняттям Є. В. Васьковського, не випадково, що одну із його наукових праць було присвячено саме адвокатській етиці. Це брошура «Основні питання адвокатської етики», яка була опублікована у 1895 р. У ній наведено історичний нарис розвитку адвокатської етики та порівняльний аналіз деонтології у багатьох країнах світу. При цьому акцент зроблено на деонтологічних принципах англо-французької моделі адвокатури. На думку Є. В. Васьковського, етичні правила для адвоката є більш важливими, ніж для будь-якої іншої професії, зважаючи на те, що сама природа адвокатури являє собою спокусу для непорядних людей. Умови жорсткої конкуренції в адвокатському середовищі спонукують адвоката до відхилення норм моралі. Звідси випливає, що адвокатура більш ніж будь-яка інша професійна діяльність потребує чітко побудованої адвокатської етики. Іншими словами, інституту адвокатури необхідна система правил особистої поведінки, якими повинні керуватися адвокати під час здійснення своєї професійної діяльності і порушення яких повинно передбачати накладення на них дисциплінарних стягнень.

У роботі Є. В. Васьковського представлено його бачення принципів адвокатської етики та етики судового представництва. Є. В. Васьковський розрізняв етику судового представника та етику адвоката. Основним завданням представника є дотримання суспільного інтересу у суді, завданням адвоката – захист інтересів клієнта. Етика судового представництва тільки за одним пунктом співпадає з етикою адвокатури, а саме в питаннях про способи ведення справ. Автор вважав, що адвокатська етика базується на двох принципах. По-перше, адвокат як уповноважений від суспільства має дотримуватися

суспільних інтересів. По-друге, будучи фактором правосуддя адвокат має поводитися з гідністю, яка притаманна двом іншим учасникам правосуддя: прокурору та судді [2, с. 2].

Незважаючи на швидкий плин часу, у світовій практиці збереглися особливі вимоги до особи, яка займається наданням правової допомоги. Так, у жовтні 1988 р. у Страсбурзі на пленарному засіданні було прийнято Загальний Кодекс для адвокатів країн Європейського співтовариства. Цей Кодекс визначив принципи, на яких має ґрунтуватися діяльність кожного адвоката: незалежність; довіра та особлива порядність; конфіденційність; додержання правил інших об'єднань адвокатів; обмеження особистої реклами; домінантність інтересів клієнта; вимога про несумісність певних видів діяльності із статусом адвоката [6, розділ II, пп.1.1, 1.2].

9 червня 2017 р. Звітно-виборним з'їздом адвокатів України затверджено «Правила адвокатської етики». У цьому розлогіму документі наголошено на таких принципах: незалежність та свобода адвоката у здійсненні адвокатської діяльності; дотримання законності; пріоритет інтересів клієнтів; неприпустимість конфлікту інтересів; конфіденційність; компетентність та добросовісність; повага до адвокатської професії; вимоги до рекламування адвокатської діяльності [7].

Безперечним є той факт, що наукові пошуки та здобутки Є. В. Васьковського у сфері застосування основ адвокатської етики являють собою цінність і мають великий виховний потенціал для сучасних адвокатів, що зумовлює інтерес практиків та теоретиків до його творчої спадщини.

Література:

1. Белов В. А. «...Выдающийся русский ученый-юрист...» / В. А. Белов // Васьковский Е. В. Цивилистическая методология. Учение о толковании и применении гражданских законов. – М. : АО «Центр ЮрИнфоР», 2002. – С. 7–41.

2. Васьковский Е. В. Основные вопросы адвокатской этики / Е. В. Васьковский. – СПб. : Изд. Н. К. Мартынова, 1895. – 46 с.

3. Васьковский Е. В. Руководство к применению и толкованию законов: Для начинающих юристов / Е. В. Васьковский. – М. : Бр. Башмаковы, 1913. – 152 с.

4. Вся Одесса: адресная и справочная книга на 1908 г. / изд. и ред. Л. А. Лисянского. – О. : б.и., б.г. – 682 стлб.

5. Высочайше утвержденное Учреждение судебных установлений : 20 ноября 1864 г. // ПСРЗИ. – Собр. 2. – Т. 39. Ч. 2. – № 41475.

6. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (Прийнято делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_343

7. Правила адвокатської етики : затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України^[1] 09 червня 2017 року у м. Києві [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zib.com.ua/files/PravilaAdvokatskojiEtiki2017.pdf>